

Làng Gò Cỏ - Nơi lưu giữ không gian văn hóa Sa Huỳnh

Thu Hằng

(Vietnamarchi) - Nằm ở vị trí trung tâm của không gian văn hóa Sa Huỳnh thuộc phường Phổ Thạnh, thị xã Đức Phổ, cách thành phố Quảng Ngãi khoảng 60 km về phía Nam, Gò Cỏ là một ngôi làng ven biển còn giữ nguyên được những nếp nhà mộc mạc, bình dị, gành đá hàng trăm triệu năm, thiên nhiên hoang sơ cùng những dấu tích còn sót lại của thời kỳ người Chăm Pa từng sinh sống.

Phát huy giá trị làng cổ

Làng Gò Cỏ được phát hiện năm 2017 khi một đoàn đi khảo sát để xây dựng không gian văn hóa Sa Huỳnh trình UNESCO công nhận là Di sản văn hóa thế

giới. Tại đây, các chuyên gia phát hiện di tích khảo cổ Long Thạnh, tìm thấy mộ táng cùng nhiều di vật cách đây khoảng 3.000 năm thuộc sơ kỳ đồng thau, giai đoạn tiền Sa Huỳnh. Do đó, các chuyên gia kết luận, khu vực làng Gò Cỏ, đầm An Khê (phường Phổ Thạnh) là vùng lõi của văn hóa Sa Huỳnh và tiếp nối là văn hóa Champa với hàng loạt di tích như đường đá, giếng Chăm, bia ký Chăm, tường đá, tháp Chăm, hệ thống thủy lợi bằng đá được xếp rất công phu...

Trung tâm du khách làng Gò Cỏ - nơi du khách dừng chân khi tham quan làng Gò Cỏ

Làng Gò Cỏ chỉ có 83 hộ dân nằm dọc theo núi đá ven biển, với diện tích khoảng 105 ha. Làng vẫn giữ được nét đặc trưng của làng cổ xưa với con đường đá nhỏ, quanh co, những ruộng bậc thang thấp thoáng bên cạnh bờ cát êm dịu. Ở đây, đá hiện diện tại mọi góc ngách cùng dân làng trải qua nhiều biến cố lịch sử.

Làng còn có 11 giếng đá cổ hiện hữu là sản phẩm người Chăm Pa để lại khi cư ngụ tại đây. Hệ thống giếng cổ đã và đang là mạch sống, nuôi dưỡng nhiều thế hệ. Nó chính là sợi dây kết nối truyền thống văn hóa Chăm - Việt. Cùng với đó là các đền thờ, miếu mạo, đều tồn tại cách đây hàng trăm năm. Cho đến ngày nay, người dân tại khu vực làng Gò Cỏ vẫn rất coi trọng và gìn giữ những di tích

này. Nhiều nhà nghiên cứu còn phát hiện các thể tù kích cỡ lớn, tinh thể thạch anh dạng lớn, tinh thể biotit dạng vẩy.

Ngôi nhà bằng tre, mái lợp cọ mọc mạt, đơn giản trong làng cổ Gò Cỏ.

Để ngôi làng sống dậy, các chuyên gia đã giúp người dân hiểu giá trị nơi mình sinh sống. Do đó, năm 2018, người dân làng Gò Cỏ đã tới Cù Lao Chàm (Quảng Nam) học làm du lịch cộng đồng. Đến tháng 4/2019, Hợp tác xã Du lịch cộng đồng làng Gò Cỏ được thành lập. Đến nay, Hợp tác xã xây dựng được 15 homestay đủ điều kiện đón khách lưu trú, 5 thuyền nan phục vụ khách tham quan trên biển gần bờ, 5 hướng dẫn viên đã qua đào tạo, 8 hộ kinh doanh dịch vụ ăn uống.

Sứ mệnh của Hợp tác xã là tổ chức, điều phối hoạt động bảo tồn nhằm nâng cao năng lực người dân địa phương; đồng thời đảm bảo công bằng, chia sẻ lợi ích bền vững giữa các bên liên quan... Đến nay, 90% người dân trong làng đã nhận thức, hưởng ứng và tích cực tham gia làm du lịch. Sản phẩm du lịch là những gì thiên nhiên, tổ tiên để lại cùng với sự phát huy nội lực của cả cộng đồng, Giám đốc Hợp tác xã Du lịch cộng đồng làng Gò Cỏ Nguyễn Thị Diễm Kiều cho biết.

Liên kết cùng sống với di sản

Một Homestay ở Làng Gò Cỏ

Tháng 12/2020, làng Gò Cỏ được Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Ngãi công nhận là điểm du lịch cộng đồng đầu tiên của tỉnh đạt hạng OCOP 3 sao. Đây cũng chính là sự khẳng định thực sự về giá trị của một ngôi làng còn giữ lại không gian văn hóa cổ của người xưa, nó mở ra một cột mốc mới cho tỉnh Quảng Ngãi về tiềm năng du lịch cộng đồng.

Bà Nguyễn Thị Diễm Kiều, Giám đốc Hợp tác xã (HTX) Du lịch cộng đồng Gò Cỏ cho biết, Hợp tác xã được thành lập, đi vào hoạt động là nhằm nâng cao nhận thức, năng lực cộng đồng trong việc bảo tồn, phát huy giá trị di sản dựa trên loại hình du lịch cộng đồng. “Với sự quyết tâm cao của một số người tiên phong, cùng với sự giúp đỡ, động viên từ chính quyền, Gò Cỏ dân phát triển thành làng du lịch cộng đồng rất tiềm năng. Bây giờ bà con trong làng đã nhận thức, hưởng ứng và năng nổ tham gia làm du lịch. Người trẻ cũng dần trở về làng để góp công, góp sức cùng chúng tôi”

Hiện nay có rất nhiều khách biết đến và đã chọn nơi đây làm điểm dừng chân mỗi dịp nghỉ lễ hay nghỉ ngơi cuối tuần, trong đó chủ yếu là khách du lịch trong nước.

Các bạn sinh viên học đúc bánh xèo tại lớp học của Trường cộng đồng làng Gò Cỏ

Để đáp ứng nhu cầu của khách du lịch, hợp tác xã đã hình thành các tổ dịch vụ như: Tham quan, trải nghiệm bằng thuyền nan; dịch vụ homestay với tổng sức chứa khoảng 50 khách/đêm; tổ thuyết minh viên về làng Gò Cỏ; tổ Nhà hàng cộng đồng; tổ dịch vụ trải nghiệm làm nông dân; tổ dịch vụ trải nghiệm nấu ăn; tổ dịch vụ trải nghiệm trò chơi dân gian và một số dịch vụ trải nghiệm khác. Khách du lịch đến với nơi đây sẽ dành thời gian lưu lại làng Gò Cỏ bởi lẽ xung quanh còn có Nhà trưng bày Văn hóa Sa Huỳnh, Đầm An Khê, đồng muối Sa Huỳnh; di tích Bia Ký Châm, làng gốm Vĩnh An...

Với những giá trị về cảnh quan, địa chất, văn hóa, lịch sử cùng những tài sản quý giá từ rừng vàng biển bạc và đời sống tinh thần phong phú của cộng đồng bản địa, làng Gò Cỏ xứng đáng là một điểm đến hấp dẫn trong di tích Quốc gia đặc biệt Văn hoá Sa Huỳnh.

**TRANG THÔNG TIN CÓ SỰ PHỐI HỢP
CỦA VĂN PHÒNG ĐIỀU PHỐI
NÔNG THÔN MỚI TRUNG ƯƠNG**
